

Notitie

Contactpersoon Peter te Morsche

Datum 14 maart 2011

Kenmerk N001-4749820PMM-evp-V01-NL

Quickscan ecologie De Nieuwenhof in Voorst

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Woningstichting Goed Wonen heeft het voornemen het Service centrum De Nieuwenhof aan de Rijksstraatweg te Voorst te slopen en binnen het geldend bestemmingsplan nieuwbouw te verrichten. In verband met de omgevingsvergunning (activiteit sloop) dient te worden bekeken of de flora- en faunawet wordt overtreden.

In deze notitie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering

De onderzoekslocatie is gelegen aan de noordzijde van de plaats Voorst. Het gebouw ligt in een parkachtige omgeving met een grote goed onderhouden tuin. In de tuin staan verschillende bomen van een divers assortiment. Aan de achterzijde ligt een bosperceel met forse bomen. Aansluitend loopt het over in landelijk gebied, welke bestaat uit een bosrijke omgeving afgewisseld met bebouwing voor bewonen en agrarisch gebruik. Het plaatsje Voorst ligt op korte afstand. Het genoemde pand is vijf verdiepingen hoog en heeft een centrale ingang met aan beide zijden (noord en zuid) een vleugel met appartementen. Eén van de vleugels staat leeg en zal gesloopt worden. De andere vleugel volgt in een later stadium. Het pand is voorzien van een puntdak met dakpannen als dakbeschot. De onderhoudstoestand van het pand is zeer goed. Voor de noord vleugel geldt dat de locatie grenst (bosperceel) direct aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor de zuid vleugel geldt dat de EHS deels door de zuidvleugel van het pand loopt. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' bedraagt meer dan drie kilometer. Gezien het karakter en omvang van de ingreep worden effecten op Natura2000-gebieden niet verwacht. De voorgenomen activiteiten vallen binnen het huidige bestemmingsplan. Derhalve is toetsing aan de EHS richtlijnen niet aan de orde. De EHS loopt via het spoor van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet.

1.2 Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

Naast de bescherming van soorten uit tabel 1, 2 en 3 kent de wet een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

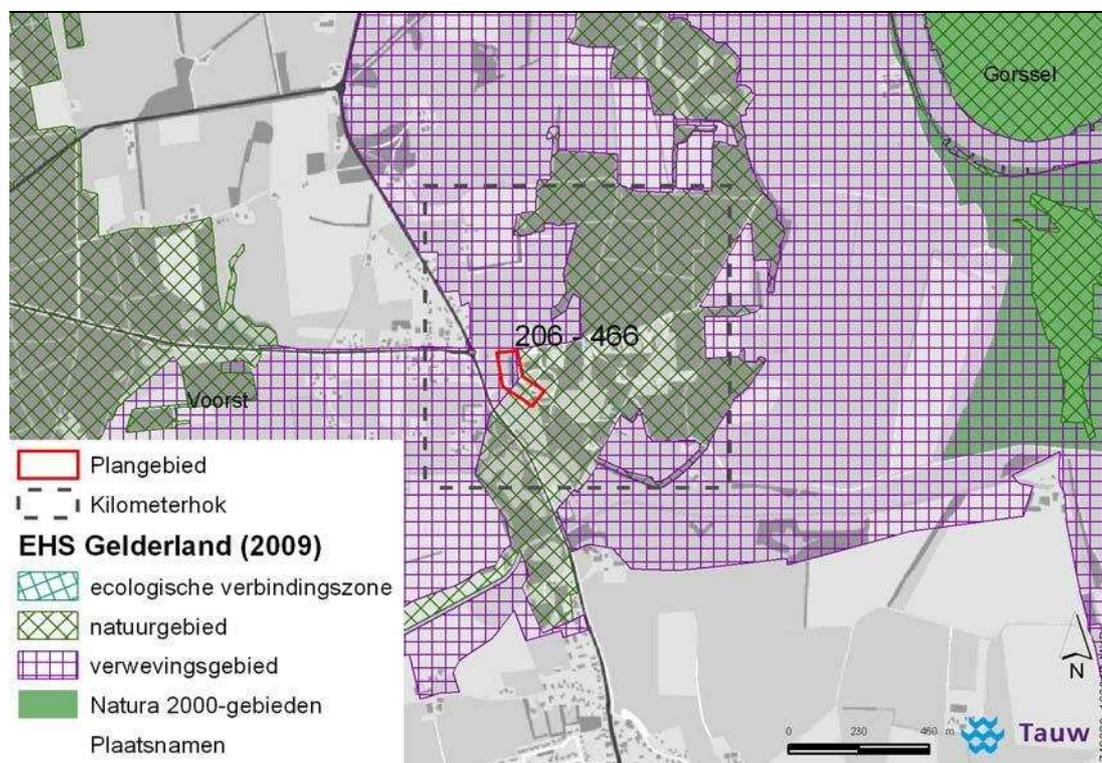
- Een oriënterend veldbezoek op 17 februari 2011
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterend veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ingreep is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

2 Huidige natuurwaarden en effecten

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 206/466. De navolgende figuur geeft de ligging van het plangebied en het kilometerhok weer.

Figuur 1 Ligging plangebied ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur

De navolgende foto's geeft een beeld van het plangebied.

Links: geeft een overzicht van de voorkant van het pand weer, met zichtbaar een deel van de tuin

Rechts: is een opname van de achterkant van het gebouw, met tuin en bosperceel

3 Toetsing beschermde soorten

Voor de Flora- en faunawet tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik en worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2 of 3) in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Het tijdstip van het veldbezoek was buiten het groeiseizoen van beschermde (vaat)planten. Met behulp van gegevens uit de literatuur en het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de geschiktheid voor het gebied voor beschermde planten. Op de locatie is rondom het pand een siertuin met parkachtige kenmerken aanwezig. Deze tuin bestaat hoofdzakelijk uit gazon, heesters en bomen. Doordat er intensieve onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden, kan de aanwezigheid van een zeer groot aantal beschermde plantensoorten worden uitgesloten. Aanwezigheid van individuele exemplaren van bijvoorbeeld Tongvaren in een oude muur kan op basis van de goede onderhoudssituatie op voorhand worden uitgesloten. Als habitat voor strikt beschermde soorten zijn de percelen niet geschikt. Het voornemen heeft geen effect op beschermde plantensoorten.

Zoogdieren

De aanwezigheid van tabel 2 of 3 zoogdieren is, op basis van verspreidingsgegevens [Broekhuizen Et al 1992, www.zoogdierenatlas.nl,] uitsluitend beperkt tot de Steenmarter en Eekhoorn (tabel 2). Het te slopen pand beschikt niet over een voor Steenmarter toegankelijke plekken, zoals spouwmuren of dakbeschot, die kunnen dienen als verblijfplaats. Niet uitgesloten is dat er sporadisch een exemplaar in de nabijheid van de planlocatie ophoud. De Eekhoorn is waarschijnlijk aanwezig in het ten oosten gelegen bos. Op de onderzoekslocatie is een aantal hoge bomen aanwezig. De Eekhoorn maakt zijn verblijfplaatsen in de vorm van nesten, het liefst in hoge bomen. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen, daarnaast worden er geen bomen gekapt. Aantasting van het leefgebied van genoemde soorten is niet aan de orde.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997] worden verschillende vleermuizen verwacht in of nabij de planlocatie. Een soort als de Gewone dwergvleermuis maakt regelmatig gebruik van (stedelijke) bebouwing als verblijfplaats. Spouwmuren, holtes of spleten in bebouwing kunnen hierbij een functie vervullen. De locatie is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis. Verloren gegaan foerageergebied zal zeer gering zijn en daarnaast zijn in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig. De lijnvormige structuren op diverse plekken in het landschap worden mogelijk gebruikt als vliegroute. Deze structuur blijft onaangetast. Het te slopen pand heeft op enkele plekken voor vleermuizen een toegankelijke spouwmuur. Verder kunnen vleermuizen hun zomerverblijfplaatsen inrichten onder de dakpannen. Ook zijn enkele holtes in bomen geconstateerd. Voor boombewonende soorten zoals de Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis is niet uit te sluiten dat zij daar gebruik van maken. Verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn in te delen in Zomer- en winterverblijfplaats en in locaties geschikt als kraamkolonie. De aanwezigheid van verblijfplaatsen valt niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek naar de functie van verblijfplaats zal noodzakelijk zijn.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen (voor de meeste soorten globaal van maart tot en met juli). Daarnaast is de vaste verblijfplaats (en functionele omgeving) van een klein aantal (roof)vogelsoorten jaarrond beschermd.

Bij de beschermde vaste verblijfplaatsen van vogels wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn, en categorie 5 alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenavalk)

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene soorten als Boomklever, Koolmees, Grote bonte specht, Kraai, Vink, Merel en Houtduif waargenomen. Jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken dienen gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen te starten of te worden uitgevoerd. Door het onaantrekkelijk maken (en houden) van het plangebied kan tevens eventuele (nieuw)vestiging van broedende vogels voorkomen worden.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2009 & Creemers et al., 2009] kunnen Kamsalamander, Knoflookpad en Poelkikker (beide tabel 3) in de regio voorkomen. Amfibieën zijn diersoorten die zich ophouden in of nabij oppervlakte wateren, maar kunnen ook in braakliggende terreinen aanwezig zijn. De huidige locatie biedt voor amfibieën geen geschikte leefomgeving. De aanwezigheid van tabel 2 of 3 amfibiesoorten kan daarom worden uitgesloten.

Reptielen

Nog meer dan bij amfibieën geldt voor reptielen dat zij gebonden zijn aan specifieke biotopen als (stuif)zanden, heideterreinen, (broek)bossen en andere. De locatie biedt op voorhand geen geschikte biotoop voor reptielen. De aanwezigheid van reptielen en effecten hierop wordt daarom uitgesloten.

Vissen

In het plangebied is geen voor beschermde vissoorten geschikt oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van en effecten op beschermde vissen is daarom uitgesloten.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Voor de genoemde ongewervelden vormt het plangebied geen geschikt habitat.

4 Conclusies en aanbevelingen Flora- en faunawet

4.1 Conclusies

Bij ruimtelijke ingrepen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een ontheffingsplicht geldt en of het aannemelijk is dat deze verkregen zal worden.

In de navolgende tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Tabel 1 Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ffw tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	<i>Verblijfplaatsen</i>	<i>Artikel 11</i>
Broedvogels	<i>Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Geen (aantasting van) vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er één soortgroep is waarvoor een negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door de soortgroep vleermuizen is daarom nodig.

Planning en ruimte voor pioniersoorten

Door het tijdig uitvoeren van sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken kan het plangebied onaantrekkelijk gemaakt / gehouden worden teneinde eventuele (nieuw)vestiging van beschermde soorten te voorkomen. Wanneer de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken plant technisch nog niet nodig is, zou echter ook in overleg getreden kunnen worden met het ministerie van EL&I over het *vooraf* toestaan van de uiteindelijke verwijdering van eventueel naderhand gevestigde beschermde dier- of plantensoorten. Op deze manier kan het in onbruik zijnde plangebied tijdelijk ruimte bieden aan pioniersoorten.

4.2 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt een aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen op de locatie. Gedurende de zomerperiode dient een viertal onderzoeken uitgevoerd te worden.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Natuurlijke inrichting locaties

Met de toekomstige inrichting van de plangebieden zou rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin. In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Ten aanzien van verlichting is het raadzaam om vooraf een verlichtingsplan op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met natuurwaarden. Bij een nadere uitwerking zijn wij u hierbij graag van dienst.

4.3 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009]
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, ISBN 978-9050-113007.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]
Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

Website(s)

www.zoogdierenatlas.nl

www.telmee.nl

www.waarnemingen.nl